
Grinete peppermøer

TIDLIGERE I TIDSSKRIFTET

SYNNE LOFSTAD

synne.lofstad@hotmail.com

Redaksjonssjef i Æsculap

Da de første kvinnene begynte på medisinstudiet mot slutten av 1800-tallet, møtte de stor motstand fra deler av det medisinske kollegium. I Æsculap var det også debatt, og den blusset opp i 1923 med et leserinnlegg fra anonyme «M.», gjengitt nedenfor. «M.» fikk sitt pass påskrevet fra flere hold i den påfølgende utgaven, der intet mindre enn fem kommentarer sto på trykk. Forfatteren «Læge.» avslutter sitt svar med «Mon ikke fremtiden vil vise at ikke bare de kvinner hos hvem fremtidsmuligheten blir til barn, var med og 'bygge landet'.» (Æsculap 1923; 4(7): 79–82).

Kvinden som mediciner.

Illustrasjon fra faksimile.

Alle husker det ramaskrik som gjelød inden visse kredse, da spørsmålet om kvinden som prest var særlig aktuelt. Der var ikke maate paa hvor mange «advarende røster» baade fra læg og lærd som søkte at bevise det umulige i et slikt krav. Hovedvegten blev

lagt paa de bevingede ord en apostel uttalte om kvindens ret til at tale i forsamlinger, o. s. v. – La gaa at kvindens stilling i den apostoliske tid laa nærmere slavestanden, at hendes optræden dengang vilde blit en profanation av de helliges sammenkomster. Eller hadde den lærde mand en bevisst eller ubevisst riktig psykologisk opfatning av situationen? Og i de senere aarhundreder: Var det kun transsyn og overdreven idealisme der laa til grund for cølibatet? – La os samtidig danne os et fremtidsbilde av en grvida paa prækestolen. Om mænd tolererer slikt, saa kunde det være av interesse at høre hvad virkelige kvinder vilde si til det.

Hvad har dette med kvinden som mediciner at gjøre? Den som læser den gamle læge-ed i forrige nr. maa være klar over at vi her staar overfor lignende principer som i det ovennævnte.

Man maa uvilkaarlig spørre sig selv om det dusin av kvindelige medicinere som iaar er oppe til anden avdeling og den gamle læge-ed er kommensurable størrelser. La os med én gang bruke Brandts uttryk, «inkommensurabel».

Den praktiske side av saken – hvorvidt kvinden, gjennemsnittskvinden, er istand til at utøve en læges gjerning, kan man like godt opgi at diskutere. Her vil den ene part si ja og den anden nei, og kvinden er engang slik at hun maa ha det sidste ord.

«Her vil den ene part si ja og den anden nei, og kvinden er engang slik at hun maa ha det sidste ord»

Der har været skrevet om hvilken betydning det vil ha for vor lægestand, denne hunnernes invasion. Socialt, men kanskje mest økonomisk vil den danne et side stykke til Hunnernes invasion i Europa i middelalderen.

Det er unegtelig et hyggelig fremtidsperspektiv at se assistent- og reservelægestillinger besat av grinete peppermøer. Det maa bli ganske hyggelig naar ordet læge blir en fellesbetegnelse, og patienter snakker om mandelige og kvindelige læger.

Det tales om at «heve standen». Blir det tilfælde ved den nuværende produktion av kvindelige læger? La os begynde hvor vi er best kjendt. Ikke én, men mange gange klages over manglende ridderlighet overfor vore naadige «damer». Desværre er dette faktum. Hvem av os reiser sig i et overfylt auditorum f. ex. og overlater en kvindelig mediciner sin plads? Slike ting har nok sin grund. Har ikke de flest av os følelsen av at damer ikke har nogen plads blandt os – særlig naar man f. ex. hører at visse avsnit i psykiatrien «neppe egner sig til forelesning» for vordende læger! Eller hvem av os forbinder begrepet dame med kvinden der trønger sig frem for at inspicere utflod fra en mandlig uretra, eller staa i kø for at palpere en epididymit o. l.?

«Har ikke de flest av os følelsen av at damer ikke har nogen plads blandt os»

Ridderlighet viser man egte kvinder – man har ellers følelsen av at kaste perler for svin. – Prøv at stille en sammenligning mellem den kvinde der gav os livet og de utgaver som vandrer blandt os! Resultatet blir at den eneste likhet er den mer eller mindre heldige ytre habitus.

Standen kan vistnok ikke sies at bli hævet, tvertimot, og om de blev borte, maa man vel kunne si: «De vil ikke bli savnet».

«Der er ingen som benegter at en kvindelige hjerne har en viss adsorptionsevne, men om adsorptionsevnen er like stor er et andet spørsmåal»

Ofte hører vi at kvinderne tar dog sin examen like godt som vi. Der er ingen som benegter at en kvindelige hjerne har en viss *adsorptionsevne*, men om *adsorptionsevnen* er like stor er et andet spørsmåal. Begge evner kan gi en examen. Men de fleste av os vil vel erfare at livet stiller større krav til os end det indpugede stof. Teoretisk er en Schautas operation overkommelig, men hvorfor maa der et egte mandfolk til for at uføre den? Skulde ikke netop paa dette omraade – kvindesykdommene – en kvinde være paa sin plads? Det kunde være fristende at stille spørsmåalet til vor professor, selv vi i barnekammeret kunde ha lyst til at vite det. Samtidig kunde det være av interesse at faa høre hvor meget lægestandens anseelse er hævet siden de begyndte. Hvis resultatet ikke er positivt, kunde da ikke eksperimentet avsluttes? Saa kunde de kvinder som har for meget intelligens arbeide paa felter, hvor utviklingen av das ewig weibliche faar gaa sin gang. Blandt medicinerne danner de en trist flok, hvis atrofiske levninger fortæller om deres oprindelse. Var kv. medicinere nødvendige, vilde man med rette betragte dem som martyrer der fulgte kaldet. Martyrer er de ogsaa – for de tendensiøse, ondsindede retninger der stiller kvinde mot mand som fiender. I et lykkelig egteskap hvor hver er paa sin plads, diskuteres ikke likestillethet. Hver passer sit, og her har kvinden en opgave langt værdigere og større; hun bærer i sit skjød slegtens fremtidsmuligheter – men det gjør hun aldrig som kvindelig mediciner.

M.

Publisert: 26. oktober 2020. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.20.0758

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 7. juli 2026.